

Motion till riksdagen

1989/90:Sf29

av Stig Gustafsson m.fl. (s)

med anledning av prop. 1989/90:62 om insatser för aktiv rehabilitering och arbetslivsfondens verksamhet, m.m.

I propositionen föreslås att förtidspension av arbetsmarknadsskäl avskaffas.

Förtidspension av arbetsmarknadsskäl infördes 1972-07-01 och innebär att försäkrad som är 60 år eller äldre har rätt till förtidspension om han/hon varit arbetslös och uppburit maxtiden för arbetslöshetsersättning eller kontant arbetsmarknadsstöd, dvs. 450 dagar. Några medicinska krav för förtidspension ställs inte.

Pensionsberedningen har i dagarna avlämnat betänkandet "Förtidspension och rörlig pensionsålder" (SOU 1989:101). I betänkandet behandlas bl.a. såväl frågan om pension av arbetsmarknadsskäl som arbetspension, dvs. möjlighet att före den ordinarie pensionsåldern på eget initiativ kunna lämna sin anställning om ekonomisk möjlighet fanns – utöver förtida uttag av ålderspensionen där det ekonomiska bortfallet blir för stort.

Pensionsberedningen ansåg att förtidspension av arbetsmarknadsskäl är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och därför borde mönstras ut ur socialförsäkringssystemet och överföras till arbetsmarknadsområdet. Pensionsberedningen skrev dock in:

Ett grundläggande syfte med detta förslag är att hävda arbetslinjen och motverka utslagning av äldre från arbetsmarknaden. Även för denna kategori bör i första hand erbjudas arbete och kontantstöd alltså tas till först som en sista åtgärd. Det är väsentligt att kontant ekonomiskt stöd aldrig ses som ett alternativ till arbete. Åtgärder för att åstadkomma att detta synsätt får genomslag bör sättas in så tidigt som möjligt under en arbetslöshetsperiod och således helst långt innan den försäkrade uttömt sin rätt till fortsatt arbetslöshetsstöd.

Emellertid kan man inte bortse från risken att denna målsättning inte alltid kommer att kunna uppfyllas. Vår utgångspunkt är att berörda personer inte skall ställas utan försörjning eller att deras ekonomiska förutsättningar skall försämrats. Vi anser således att försäkrade som uppfyller vissa villkor skall garanteras fortsatt ekonomiskt stöd i någon form.

Pensionsberedningen fann ej heller möjligheter att lägga förslag om arbetspension eftersom man ej ansåg sig kunna anvisa finansiering enligt direktiven av en sådan vidgad pensionsmöjlighet. För de människor som ställts utan arbete men har sin arbetsförmåga kvar är alternativen:

1. Att omskola sig till ett annat yrke, där utsikterna att få anställning vid

fyllda 60 år – trots bristen på arbetskraft – i många fall måste bedömas som mycket små.

2. Att vid 60 års ålder bryta upp från den bostadsort där arbetstagaren och hans familj sedan länge är bosatt och söka arbete på annan ort.
3. Att delta i kommunala arbetsmarknadsåtgärder riktade mot arbetskraft som arbetsförmedlingen normalt inte tar sig an.
4. Att efter utskrivningen för arbetslöshetsförsäkringen söka socialbidrag.

Det står klart att arbetsmarknadsmyndigheternas möjligheter och ambitioner att vidta arbetsmarknadspolitiska åtgärder för denna grupp äldre även i fortsättningen kommer att variera mellan olika orter. Även om dessa ambitioner skulle öka betydligt är det tveksamt om samhället har rätt att begära att arbetstagare med ett långt förvärvsaktivt liv bakom sig till varje pris skall tvingas till omskolning, flyttning eller socialbidrag under de få år som kvarstår till ålderspensioneringen.

Det är därför otillfredsställande att regeringen i sin proposition undviker att ta upp frågan om vilken ekonomisk ersättning som skall ges till de grupper som ställs utanför arbetsmarknaden. Om avsikten har varit att renodla förtidspensioneringen från arbetsmarknadspolitiska överväganden borde en ny ersättningsform tillgripas inom arbetsmarknadsområdet som ekonomiskt motsvarar den nivå som förtidspensioneringen i dag ger dessa grupper.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur olika frågor som rör förtidspensionering av äldre kan behandlas i ett sammanhang. Ett sådant förslag bör innehålla lösningar på problemen med pensionering av arbetsmarknadsskäl, skapa en mer flexibel pensionsålder och en arbetspension för dem som har ett långt arbetsliv bakom sig. De bör innehålla en precisering av äldrereglernas utformning och nedre åldersgräns samt eventuella förslag om nytt trygghetssystem inom arbetsmarknadspolitiken som skall avlösa förtidspensioneringens arbetsmarknadsskäl.

I samband med de omfattande strukturförändringar som pågår inom näringslivet är det i första hand angeläget att alla de arbetstagare som omfattas av uppgörelser om s.k. 58,3-pensioneringar som är träffade före lagförslaget ikraftträdande skall få sin pensionering med de förutsättningar som rådde vid uppgörelsen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om pensionering av arbetsmarknadsskäl.

Stockholm den 24 januari 1990

Stig Gustafsson (s)

Gunilla Andersson (s)

Anders Nilsson (s)